

липрада, ослобођење Београда и Шапца — обрађене су у четвртном дијелу. Писац је дао и резиме у којем говори о карактеру и искуствима радовања српских уста-

ника 1804 — 1806. године. На крају студије писац је дао напомену о изворима и литератури и репистар.

Н. Ракочевић

ДРАГОСЛАВ ЈАНКОВИЋ, ЈУГОСЛОВЕНСКО ПИТАЊЕ И КРФСКА ДЕКЛАРАЦИЈА 1917. ГОДИНЕ

Београд 1967, стр. 517

О Крфској конференцији, на којој су представници српске владе на челу са Пашићем и представници Југословена у Аустро-Угарској на челу са предсједником Југословенског одбора Трумбићем доносили декларацију о оснивању заједничке југословенске државе, за протеклих 50 година писано је много. Тако је настала прилично обимна литература неједнаке историографске вриједности. Радови нијесу писани на основу дубљег проучавања архивске и друге изворне праће него већином на основу литературе или као мемоари и фрагменти. Мање или више, све је то писано субјективно и политички пристрасно. Зато обухватнија и научна обрада овог важног питања југословенске историје има своје пуно оправдање. О значају Крфске конференције Јанковић пише: „У рјешавању југословенског питања, Крфска конференција, одржана уредном 1917, имала је такође преломно значење. Тада су, први пут у својој политичкој историји, одређени представници Срба, Хрвата и Словенаца изразили, јасно и одређено, своју вољу и намјеру да образују слободну националну заједничку државу, и одредили извесна државно-правна и друштвено-политичка начела за које ће се заједнички борити као за основицу будуће заједничке државе“.

У књизи др Јанковића Крфска конференција је први пут обрађена монографски, на основу проучавања до сада некористрене изворне праће. Питање Крфске конференције обрађено је не само у склопу југословенског проблема него шире, у склопу оложених међународних ратних и политичких

збивања 1917. године, преломне године и у рјешавању југословенског питања и у првом свјетском рату. По својој садржини, по коришћењу праће и методу обраде монографија представља значајан научни допринос југословенској историографији. Она пружа читаоцу кристално јасну слику тешкоћа у којима се стварала југословенска буржоаска држава у току првог свјетског рата. Ослобођење и уједињење Југословена, како писац истиче, није зависило само од њихове воље, нити од воље и интереса њихове буржоазије. Оно је у највећој мјери зависило од исхода рата, од међусобног односа у лабору сила Антанте, од воље и интереса њених чланова, од њиховог односа према југословенском питању.

Монографија има три дијела, увод и закључак. У уводу дао је кратак преглед литературе о Крфској конференцији — о објављеним и необјављеним изворима и штампи. У првом дијелу говори се о неодређеној ситуацији у првој половини 1917. године, почевши од претварања империјалистичког рата у империјалистички мир, неизвесном опстанку Солунског фронта, фебруарској револуцији у Русији и југословенском питању, радничком покрету у југословенским земљама под Аустро-Угарском, проблемима и тешкоћама српске владе, добровољачком питању, црногорском питању, македонском питању, проблемима и тешкоћама Југословенског одбора. У другом дијелу говори се о оснивању Крфске конференције, њеним учесницима и њеном раду, низу питања о којима се на њој рас-

прављало: о националном питању и начину његовог рјешавања, унутрашњем политичком уређењу будуће заједничке државе, аграрној реформи и другим социјалним питањима, вјероком питању; о провизорном стању уставног уређења; принципима и садржини Крфске декларације. У трећем дијелу говори се о ратним и политичким приликама у другој половини 1917. и у 1918. године; о октобарској револуцији и југословенском питању; о уласку америчких држава у рат и о ратним и политичким ре-

перкусијама тог уласка на југословенски национални проблем; о ставу сила — чланица Антанте према Крфској декларацији; о одјеку Крфске декларације, међу Југословенима ван земље и међу Југословенима у Аустро-Угарској; о даљем држању српске владе и Југословенског одбора према Крфској декларацији.

Монографија садржи 17 илустрација, 3 прилога, регистар личности и регистар ствари.

Н. Ракочевић